

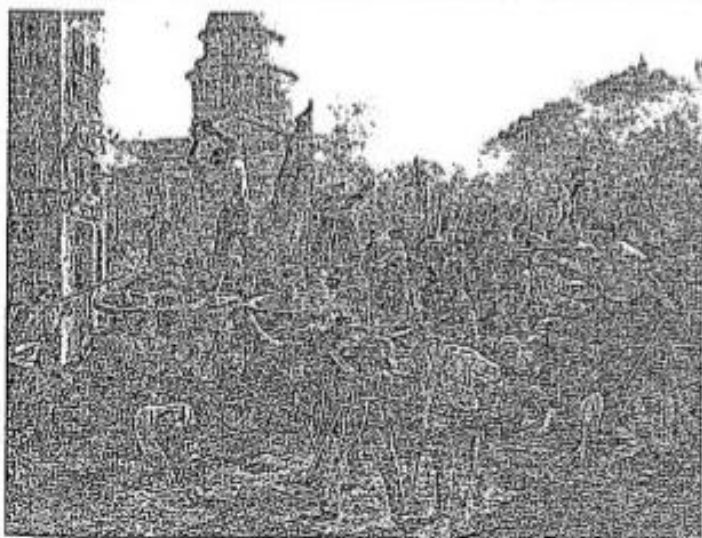
REVOLUCE 1848

Revoluce v letech 1848–1849 tvoří důležitý mezník. Dá se říci, že během první poloviny 19. století si řada evropských národů vytyčila, k jakému cíli chce dojít, a v průběhu revoluce 1848 se poprvé pokusila o dosažení svého cíle. Revoluce byla pro většinu z nich úspěšná jen částečně nebo dočasně, ale neodradila je, naopak: ve druhé polovině 19. století se většině národů podařilo dosáhnout, o čem usilovaly, anebo se svému cíli hodně přiblížily. Němcům a Italům šlo během revoluce o sjednocení, Francouzům o uvolnění poměrů ve státě. V habsburské monarchii byla situace nejsložitější, protože tu žilo mnoho národů a ty měly různé požadavky. Všechny však toužily podobně jako Francouzi po liberálnější vládě.

REVOLUCE VE FRANCII

Pamatujete si, že během červencové revoluce roku 1830 se stal francouzským králem **Ludvík Filip** a že zpočátku vládl poměrně liberálně. Když se málem stal obětí atentátu, z obav o svůj život začal **utuzovat režim**: podporoval tajnou policii a cenzuru a omezoval svobodu projevu. Proto měl čím dál více nepřátel. Ti se scházeli na takzvaných **reformních banketech**, což byly hostiny pořádané pod různými záminkami, na nichž se však diskutovalo především o politických otázkách. Hlavním námětem bývala **reforma volebního systému** (volební právo bylo totiž ve Francii omezeno vysokým majetkovým cenzem), případně svržení Ludvíka Filipa. Když v únoru 1848 **Ludvík Filip** konání jednoho z reformních banketů zakázal, došla jeho poddaným trpělivost a v Paříži vypuklo povstání. Ludvík Filip byl svržen a uprchl ze země a Francie byla vyhlášena republikou. V prosinci 1848 se v řádných volbách stal prezidentem **Ludvík Napoleon**, synovec Napoleona Bonaparta.

Většina Francouzů v něj vkládala velké naděje. Během neceletého roku od svržení krále Ludvíka Filipa zmizely francií nepokoje a Francouzi doufali, že **Ludvík Napoleon** situaci uklidní. Ludvík Napoleon byl navíc díky svému slavnému strýci velmi populární, čehož také využíval.

V průběhu revoluce 1848 v ulicích Paříže probíhaly prudké boje. Všimněte si stavby v pozadí: znáte ji z jedné fotografie v učebnici. S pomocí plánu Paříže byste podle ní určitě dokázali zjistit, kde se odehrála scéna zachycená na tomto obraze.

ŠVÝCARSKO

Jiskříčkou u doutnání revoluce byla situace ve Švýcarsku. Ve švýcarské spolkové radě měly totiž původně převahu konzervativní kantony, což vyhovovalo státům, které se Švýcarskem sousedily – Francii a habsburské monarchii. Ale ve volbách v roce 1847 získaly převahu kantony liberální a díky nim dostalo Švýcarsko novou, modernější ústavu. To znepokojilo jeho konzervativní sousedy, a tak není divu, že v občanské válce, která ve Švýcarsku vypukla, francouzská vláda podporovala konzervativní kantony. Jenže většina obyvatel Francie byla na straně liberálních kantonů. Napětí mezi vládou a obyvatelstvem ve Francii se tak zvýšilo nad únosnou míru.

Francouzský prezident a pozdější císař **Ludvík Napoleon**

NÁRODNÍ DÍLNY

V průběhu revoluce došlo k pokusu vyřešit tíživou situaci francouzských dělníků. Jen v Paříži byly desetitisíce dělníků, kteří nemohli najít práci. Proto byly státem zřízeny tzv. **národní dílny**, které dělníky zaměstnávaly. Projekt se ale neosvědčil, protože dílny byly prodělečné, a tak byly zase zrušeny. Nicméně šlo o jeden z prvních pokusů, jak dělníkům pomoci.

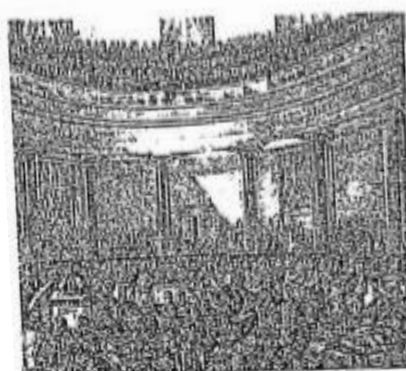
☒ Zjistěte, co je to utopický socialismus. Pomůže vám vyučující občanské výchovy.

Sardínský král Karel Albert

Viktor Emanuel II.

Zasedání frankfurtského parlamentu

Tři roky po svém zvolení, v prosinci 1851, provedl Ludvík Napoleon převrat a nechal si plebiscitem odhlasovat velké pravomoci. A protože se mu skutečně podařilo nastolit ve Francii klid a pořádek, jeho obliba vzrostla tak, že si o rok později, opět v prosinci, nechal plebiscitem odsouhlasit císařský titul. Vládl pak až do roku 1870 jako Napoleon III. Vládl sice liberálněji než jeho předchůdce, ale přesto se dá říci, že toho, kvůli čemu ve Francii k revoluci došlo, se dosáhlo pouze dočasně.

- Proč došlo ve Francii k revoluci?
- Proč a jak se republika opět stala monarchií?
- Zopakujte si, jak byl rozdělen v první polovině 19. století Apeninský poloostrov. Připomeňte si, co víte o snahách Italů o sjednocení.

REVOLUCE V ITÁLII

Jakmile vypukla ve Francii revoluce, roznesly se zprávy o ní po celé Evropě a leckde se pod jejich vlivem rozhořela další povstání. Tak tomu bylo i na Apeninském poloostrově. Na jihu se Italové bouřili proti nadvládě španělských Bourbonů, na severu proti rakouským Habsburkům. Cílem těchto povstání bylo sjednocení Itálie a tedy i konec nadvlády cizích národů. Jediným samostatným státem bylo, jak už víte, Sardínské království, a tak se naděje Italů upíraly k tamnímu králi Karlovi Albertovi. Doufali, že Itálie bude sjednocena pod jeho vládou. Přestože se jeho poddaní nebouřili, vydal Karel Albert ve svém království ústavu, čímž jeho popularita ještě vzrostla. Karel Albert chtěl využít toho, že k revoluci mezitím došlo i v habsburské monarchii, a oslabenému Rakousku vyhlásil válku. Byl však dvakrát drtivě poražen a jak Habsburkové, tak Bourboni ovládali své italské državy dál. Karel Albert raději přenechal trůn svému synovi Viktoru Emanuelovi II. Pod jeho vládou se Itálie nakonec sjednocení dočkala, i když to ještě několik desetiletí trvalo.

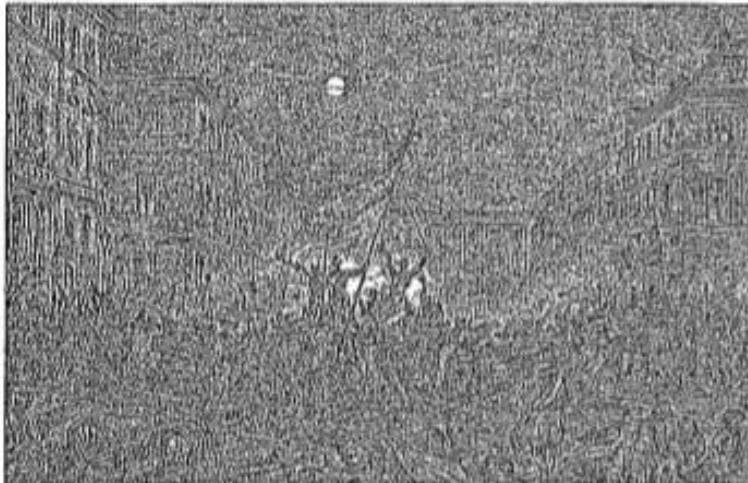
- Co bylo cílem revoluce v Itálii? Podařilo se ho dosáhnout? Kdo stál v čele těchto snah?
- Zopakujte si, co víte o pokusech o sjednocení Německa. Bylo už dosaženo nějakých dílčích úspěchů?

REVOLUCE V NĚMECKU

Zprávy o revoluci ve Francii a v Itálii rozněčily povstání i v Německém spolku. Řada panovníků německých států byla donucena k ústupkům, nejčastěji ke slibu, že vypracují ústavu. Jenže v Německu nešlo jen o liberalizaci poměrů jako ve Francii. Víte už, že Němci toužili stejně jako Italové po sjednocení. Na první pohled měli mnohem snazší pozici než Italové: nežili pod nadvládou žádného cizího národa. Přesto se jim tentokrát sjednotit nepodařilo. Dozvíte se proč.

Na jaře 1848 se ve Frankfurtu nad Mohanem sešel parlament, jehož úkolem bylo vypracovat ústavu budoucí konstituční monarchie, která měla ze států Německého spolku vzniknout. Nejprve však bylo nutné shodnout se na tom, která území budou vůbec do sjednoceného Německa patřit. Někteří členové parlamentu prosazovali takzvanou velkoněmeckou koncepci, tedy aby Německo zahrnovalo všechna území, která patřila do Německého spolku, což znamenalo i Rakousko, Čechy a Moravu. Jiní naopak prosazovali maloněmeckou koncepci,

ci bez Rakouska, Čech a Moravy, protože pak by ve sjednoceném Německu získalo převahu **Prusko**, velký rival Rakouska. Velkoněmecká koncepce ztratila smysl ve chvíli, kdy jakoukoli účast na sjednocování Německa jménem všech Čechů a Moravanů důrazně **odmítl František Palacký**. Toho se totiž do Frankfurtu pokusil parlament pozvat jako zástupce českých a moravských zemí.

Nepokoje v Berlíně v březnu 1848

Frankfurtský parlament **vypracoval ústavu**, která mimo jiné obsahovala i všeobecné volební právo pro muže, a zvolil císařem pruského krále **Fridricha Viléma IV.** Fridrich Vilém však korunu **odmítl**, nechtěl ji přijmout z rukou povstalců. Navíc by se musel podřizovat ústavě, na jejíž vznik neměl žádný vliv, a vládnout společně s parlamentem. Ze stejných důvodů odmítli císařskou korunu další němečtí králové, které parlament oslovil. Povstání, která následně propukala, potlačil Fridrich Vilém vojensky. To **posílilo postavení Pruska v Německém spolku**, který byl po revoluci obnoven v původní podobě, tedy v čele s Rakouskem. To se Fridrichovi Vilémovi příliš nezamlouvalo a od té doby hledal příležitost, jak Rakousko předsednictví zbavit.

Slavnostní shromáždění delegátů frankfurtského parlamentu v březnu 1848

Otázky:

Odpovědi na otázky napište na zvláštní papír.

- 1. Proč došlo ve Francii k revoluci?**
- 2. Co bylo cílem revoluce v Itálii?**
- 3. O co šlo při revoluci v roce 1848 v Německu ?**